

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 05.9.2007

KOM(2007) 498 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Podpora plnohodnotné účasti mladých lidí na vzdělávání, zaměstnanosti a ve společnosti

{SEC(2007) 1084}

{SEC(2007) 1093}

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Podpora plnohodnotné účasti mladých lidí na vzdělávání, zaměstnanosti a ve společnosti

1. Úvod

Pro zdravý hospodářský a společenský vývoj Evropské unie, zejména v kontextu globalizace, znalostní ekonomiky a stárnoucí společnosti, kde je zásadní, aby každý mladý člověk dostal možnost využít svůj potenciál, je nezbytné posílení vlivu mladých lidí spolu s vytvořením příznivých podmínek, aby mohli rozvíjet své dovednosti, pracovat a aktivně se účastnit života ve společnosti.

Přestože všeobecné podmínky jsou pro mladé lidi v Evropě dnes příznivé – svoboda a bezpečnost, prosperita, vyšší předpokládaná délka života – rostou obavy, že mnohým z nich se nedaří dobře. Vysoká míra dětské chudoby, špatný zdravotní stav, předčasné ukončování školní docházky a nezaměstnanost příliš mnoha mladých lidí poukazuje na potřebu přehodnotit investice, které Evropa do své mládeže vkládá¹, začínat s nimi dříve a vzít také v úvahu zásadní roli rodiny². Je třeba zabránit sociálnímu vyloučení mladých lidí, které s sebou nese vysoké společenské a hospodářské náklady.

Dnešní mladí lidé čelí složitým a různorodým výzvám. Je více možností, jak se učit a zapojit, ale méně vyšlapaných cest. Udržení růstu a prosperity v Evropě při současné podpoře sociální soudržnosti a udržitelného rozvoje závisí na plnohodnotném přispění a účasti všech mladých lidí, tím spíše, že jejich relativní počet v poměru k celkové populaci klesá. Mladí lidé se budou muset vyrovnat s rostoucími náklady na stárnoucí populaci a tato situace bude vyžadovat mezigenerační odpověď³.

Je proto třeba vytvořit průřezovou strategii pro mládež, která bude stavět na spolupráci mezi tvůrci politik a zúčastněnými stranami na evropské, celostátní, regionální a místní úrovni. Hlavní roli hrají při provádění politiky v oblasti mládeže členské státy. V tomto ohledu se již v Evropském paktu pro mládež zavázaly věnovat mladým lidem zvláštní pozornost v rámci Lisabonské strategie⁴. EU může hrát doplňující roli a nabídnout finanční podporu i koordinaci politik. Od vydání bílé knihy o mládeži a za podpory Evropského parlamentu a dalších orgánů postupně vzniká rámec politiky v oblasti mládeže⁵. Užší koordinace mezi tímto rámcem a politikami, které mají na mládež dopad, spolu s větším důrazem na mládež, který by se měl v těchto politikách projevit, by pomohly mladým lidem účinněji řešit problémy, s nimiž se potýkají. To je také účelem tohoto sdělení.

¹ Výbor poradců pro evropskou politiku – duben 2007.

² Evropské sdružení pro rodinu ohlášené na zasedání Rady na jaře 2007.

³ KOM (2006) 571, KOM (2007) 244.

⁴ KOM (2005) 206.

⁵ KOM (2001) 681, usnesení Rady C 168/2 (2002).

Podpora plnohodnotné účasti mladých lidí ve společnosti by navíc mohla těžit z pevného partnerství mezi EU a mladými lidmi. Navrhuje se, aby toto partnerství mělo podobu závazku EU a členských států vytvořit pro mladé lidi lepší možnosti a naproti tomu závazku mladých lidí aktivně se zapojit.

2. LEPŠÍ A VÍCE VZDĚLÁNÍ VŠEM MLADÝM LIDEM

Vzdělání je pro mladé lidi zásadní při přechodu na trh práce a pro úspěšné zařazení a zapojení do společnosti. Bohužel značný počet mladých lidí vzdělání ukončí, aniž by dovednosti potřebné k hladkému přechodu do zaměstnání získali.

Téměř každý šestý mladý člověk v EU ukončí školní docházku předčasně. Cílem členských států je do roku 2010 tento počet snížit na průměr 10 %, není ovšem jisté, zda se to podaří. Každý čtvrtý mladý dospělý (ve věku 25–29 let) nemá dokončené vyšší sekundární vzdělání. Průzkumy poukazují na závažné nedostatky žáků ve zvládnutí základních dovedností jako je čtení, psaní a počítání. Tyto nedostatky pak tvoří podstatnou překážku pro vstup do odborného nebo vyššího vzdělání, a v důsledku toho čelí mladí lidé ve společnosti a na současném trhu práce nejisté budoucnosti⁶.

Dnešní evropská nesourodost v poskytovaném vzdělávání během raného dětství⁷ – jehož velký přínos je dobře znám⁸ – by se mohla zlepšit. Úsilí se musí soustředit na rozvoj klíčových schopností⁹ již ve velmi raném věku, začít u dětí ve znevýhodněných oblastech a vytvořit průvodní mechanismus, který zabrání předčasnému ukončování školní docházky.

Vzdělávací systémy by měly poskytovat účinné a odpovídající vzdělání s ohledem na všechna životní období, podporovat tvořivý potenciál jednotlivců a samostatnost a současně se vyhýbat nesouladům s trhem práce. Mladí lidé musí být připraveni na vstup na trh práce, ale zároveň by měli mít možnost skrze celoživotní vzdělávání rozvíjet svou osobnost, a umět se tak přizpůsobit měnícím se profesním poměrům. V tomto kontextu je třeba podporovat komunikační schopnosti v cizích jazycích.

Toto jsou hlavní výzvy – stále akutnější v globalizovaném hospodářství založeném na znalostní ekonomice – kterými se vzdělávací systémy musí zabývat, pokud mají vyhovět potřebám dnešních mladých lidí. Program Vzdělávání a odborná příprava 2010¹⁰ poskytuje rámec na úrovni EU, který podporuje modernizaci systémů vzdělávání a odborné přípravy členských států. Silnější politické zaměření na provádění osvědčených politik a postupů, které z tohoto procesu vzešly, by bylo prospěšné. Zaměřením investic na rozvoj vzdělávání v raném dětství pro všechny a zvýšením kvality jeho poskytování mohou členské státy účinněji řešit problém předčasného ukončení školní docházky a znevýhodnění při vzdělávání.

⁶ Zpráva o pokroku 2007.

⁷ Předškolní vzdělávání.

⁸ KOM (2006) 481.

⁹ Doporučení (2006/962/ES): jde o tyto schopnosti: komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizích jazycích, matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií, schopnost práce s digitálními technologiemi, schopnost učit se, sociální a občanské schopnosti, smysl pro iniciativu a podnikavost, kulturní povědomí a vyjádření.

¹⁰ C 142/1 (2002).

Komise

- vyzývá členské státy, aby v rámci celostátních strategií celoživotního učení stanovily priority v kvalitě a kvantitě investic do vzdělávání v raném dětství
- vyzývá členské státy k modernizaci vyššího vzdělávání pomocí změn ve správě, financování a osnovách
- vyzývá členské státy, aby se v národních programech reforem více zaměřily na vzdělávání a odbornou přípravu s cílem zabránění nesouladům mezi výsledky vzdělávání a požadavky trhu práce, např. rozvíjením více a lepších poradenských příležitostí pro mladé lidi a vytvořením užšího propojení mezi vzdělávacími institucemi a světem práce
- vyzývá členské státy ke zlepšení významu odborného vzdělávání a přípravy pro trh práce a zvýšení jeho přitažlivosti a otevřenosti, aby byli mladí lidé na trh práce lépe připraveni, např. pomocí partnerství s dalšími zúčastněnými stranami – včetně sociálních partnerů a odvětvových organizací
- vyzývá členské státy k zavedení Evropského rámce kvalifikací, který podpoří mobilitu mladých studentů a pracovníků a potvrdí platnost jejich znalostí dosažených formálními i neformálními způsoby
- na základě pasu mládeže (Youthpass) vydaného v programu Mládež v akci vyvine spolu s členskými státy specifické prvky pro mladé lidi v rámci Europassu¹¹, aby jim tak usnadnila přístup k mobilitě a celoživotnímu učení

3. MLÁDEŽ A ZAMĚSTNANOST: VÝZVA PRO EVROPU

Využití plného potenciálu mládeže je nutné pro budoucí hospodářský růst a sociální soudržnost v EU. Trhy práce musejí na tyto výzvy co nejrychleji zareagovat, aby se potenciál mladé populace využil.

3.1. Nezaměstnanost mládeže: plýtvání zdroji ¹²

Nezaměstnanost mládeže (ve věku 15–24 let) je pro Evropu zásadní problém: dnes dosahuje 17,4 %¹³. To představuje plýtvání lidským kapitálem. Během posledních 25 let se navzdory všeobecnému zvýšení dosaženého vzdělání nepodařilo toto číslo výrazněji snížit. Při současném hospodářském oživení a odhadu, že během lisabonského cyklu 2005–2008 vstoupí do zaměstnání sedm milionů osob, se trh práce vyvíjí pro mladé lidi stále méně příznivě. Je u nich více než dvakrát vyšší pravděpodobnost nezaměstnanosti než u lidí středního věku. Nezaměstnanost mladých dospělých přechází často v nezaměstnanost dlouhodobou (více než 50 % nezaměstnaných ve věku 25–29 let) nebo neaktivitu. Mladé ženy jsou mezi neaktivními a nezaměstnanými nadměrně zastoupeny a tento nepoměr mezi nimi a muži roste s věkem.

¹¹ Rozhodnutí č. 2241/2004/ES: Europass poskytuje jednotný rámec Společenství pro průhlednost v oblasti kvalifikací a schopností a zlepšuje příležitosti pro mladé lidi ke zviditelnění jejich výsledků učení.

¹² Viz podrobný rozbor v dokumentu SEK (2007) 1093, který doprovází toto sdělení, a Zpráva Agentury pro sledování zaměstnanosti 2005.

¹³ Míra nezaměstnanosti mladých v EU-27 v roce 2006. Více podrobností o údajích naleznete v dokumentu SEK (2007) 1093.

Nezaměstnanost mladých byla dlouho považována za dočasnou součást jejich přechodu z institucí poskytujících vzdělání na trh práce. Nicméně příčiny problémů nezaměstnanosti mladých a rizika, která obnáší, by se v měnícím demografickém a hospodářském prostředí měly přehodnotit. Mezi hlavní důvody patří dovednosti a vzdělání (nebo jejich nedostatek), avšak součástí problému jsou též obtížné přechody a segmentace trhu práce. V některých členských státech jsou tyto problémy ještě zhoršovány regionálními rozdíly.

V důsledku nedostatků ve vzdělání se čtvrtina všech mladistvých ocitá na prahu trhu práce bez dostatečné kvalifikace (viz kapitola 2). Polovina všech nově vytvořených pracovních míst v EU vyžaduje kvalifikaci na vysoké a většina ostatních minimálně na střední úrovni. Není překvapující, že míra nezaměstnanosti mladých s nízkou kvalifikací je podstatně vyšší než u jejich vzdělanějších vrstevníků. Změny v poptávce po pracovní síle znásobily znevýhodnění mladých s nízkou kvalifikací. Hospodářství založená na znalostech a službách sice stále vytvářejí pracovní místa, kde není potřeba vysoká formální kvalifikace, ale tato místa dnes vyžadují více různorodých dovedností a schopností než dříve. V některých zemích mají kvůli makroekonomickým faktorům nebo institucím trhu práce, jež nejsou nakloněny příchodu nováčků, a kvůli nesouladu mezi kvalifikacemi a požadavky trhu práce, dokonce i vysoce vzdělaní mladí lidé obtíže najít práci.

Vysoká míra neaktivity mládeže (kromě účasti na vzdělávání a odborné přípravě) je další jev neúspěšného začlenění na trh práce a obvykle provází celkově vysokou míru nezaměstnanosti. Neaktivita se negativně odráží na připravenosti a ekonomické schopnosti mladých dospělých vychovávat rodinu. Nezaměstnanost a neaktivita rodičů jsou silné rizikové faktory dětské chudoby (viz kapitola 4).

3.2 Zlepšení přechodu mladých lidí na trh práce: flexikurita – spojení flexibility a jistoty

Příchod na trh práce je často postupný proces, který přeroste v problém, pokud období bez zaměstnání nejsou naplněna smysluplnou činností, což také snižuje vyhlídky na zaměstnatelnost jednotlivce. V mnoha členských státech zůstává každý třetí mladý člověk bez zaměstnání i jeden rok po ukončení vzdělání.

Navzdory opakovaným závazkům ze strany členských států, nedostane velká většina ze 4,6 miliónů nezaměstnaných mladých šanci na nový začátek během šesti měsíců. Vzdělávací instituce a instituce trhu práce by měly se zvýšeným úsilím poskytovat všem mladým lidem poradenství na míru, podle něhož by si mohli zvolit takový druh vzdělání, který jim zajistí vhodnou kvalifikaci pro trh práce¹⁴, a tím se zmenší nesoulad mezi výsledky vzdělávání a požadavky trhu práce. Mladým lidem by se mělo dostávat více podpory prostřednictvím hledání pracovních míst na míru, včetně získání pracovních příležitostí v zahraničí. EU zvýší svoji podporu spolupráce členských států pro posilování mobility (např. iniciativa EURES „Vaše první práce v zahraničí“).

Včasné propojení vzdělání a pracovního trhu je nutné proto, aby si mladí lidé na svět práce navykli. V tomto ohledu jsou důležitým nástrojem stáže, pokud jsou propojené s odbornou přípravou nebo studijním programem. Avšak stáže s malou nebo žádnou mzdou a omezenou vzdělávací přidanou hodnotou by se neměly objevovat. Členské státy by měly zajistit, aby stáže byly náležitě definovány.

¹⁴ Pokyny usnesení Rady, květen 2004: Career Guidance Handbook.

Mladí lidé potřebují vhodné příležitosti k zaměstnání, jelikož však měli jen málo nebo žádné možnosti své schopnosti předvést, jsou nepoměrně častěji v zaměstnání odmítáni. Jsou také obzvláště zasaženi dualitou trhu práce. Mohou se ocitnout v pasti zaměstnání se špatnými podmínkami nebo vyhlídkami: například čtyři mladí z deseti jsou dnes zaměstnání na dobu určitou; přibližně čtvrtina pracuje na částečný úvazek a ještě více v zaměstnání s nízkým výdělkem. Tyto formy zaměstnání sice mohou sloužit jako odrazový můstek, který mladým lidem pomůže získat prokazatelnou praxi v zaměstnání, avšak pro některé z nich může vyústit v začarovaný kruh trvalého nekvalitního zaměstnání¹⁵.

Přestože členské státy vyvíjejí v boji s nezaměstnaností mladých značné úsilí, hodnocení aktivních politik trhu práce zaměřených na mládež ukazuje, že výsledky by mohly být lepší¹⁶. Členské státy by se v rámci Lisabonské strategie včetně Evropského paktu pro mládež měly systematičtěji a obsáhleji zabývat příčinami nezaměstnanosti mladých. Z lisabonského procesu v letech 2006 a 2007 vyplynulo množství významných doporučení zabývajících se problémy nezaměstnanosti mládeže.

Obecné zásady flexikurity slouží jako součást rámce pro řešení hlavních příčin nezaměstnanosti mladých a pocitu nejistoty¹⁷. Zabývají se současně otázkami jistoty a flexibility. Členské státy se vyzývají, aby během příštího lisabonského cyklu, začínajícího v roce 2008, na základě svých specifických problémů a s aktivním zapojením sociálních partnerů zavedly strategii flexikurity, která by zahrnovala všechny čtyři složky politiky (flexibilní a spolehlivá smluvní ujednání, účinné systémy celoživotního učení, aktivní politiku pracovního trhu, moderní systémy sociálního zabezpečení). Zásahy v rámci politiky a opatření ve prospěch zaměstnanosti by se měly přehodnotit a upravit podle okolností a preferencí jednotlivých států. Členské státy by měly k pomoci mladým při přechodu od vzdělávání na trh práce využívat Evropského sociálního fondu, zvláště tam, kde systémy odborné přípravy nejsou natolik vyvinuty, a v rámci strukturálních politik zaměřených na zmenšení regionálních rozdílů by se měly na mladé lidi více soustředit.

3.3 Podpora podnikání

Evropa potřebuje více podnikatelů. Pouze 15 % pracujících v EU jsou zaměstnavatelé nebo osoby samostatně výdělečně činné a toto číslo u mladých lidí klesá až na 4,2 %¹⁸. Nicméně více než polovina mladých lidí dává najevo, že by je kariéra v podnikání zajímala¹⁹. Rozvoj a osvojení podnikatelského smýšlení pomocí vzdělávání a odborné přípravy jsou zásadní, a mají proto velký význam. Evropský pakt pro mládež a nedávné iniciativy Komise²⁰ také zdůrazňují potřebu, aby učební postupy, jakmile to bude možné, podpořily vývoj participačních dovedností mladých lidí, jejich podnikatelské sebevědomí a know-how.

Pro mladé podnikatele je třeba vytvořit příznivé podmínky poskytováním informací, finančními pobídkami a zrušením nadbytečných právních a administrativních zatížení. Je třeba se také zabývat specifickými překážkami, kterým čelí mladé ženy, když chtějí založit a vést podnik. Komise na podporu mobility mladých podnikatelů připravuje pilotní projekt.

¹⁵ Zaměstnanost v Evropě v roce 2004, s. 178.

¹⁶ Zaměstnanost v Evropě v roce 2006, s. 139.

¹⁷ KOM (2007) 359.

¹⁸ Šetření o pracovních silách 2006.

¹⁹ Bleskový průzkum Eurobarometer 192, duben 2007.

²⁰ KOM (2006) 33 v konečném znění. Viz také Agenda z Osla.

Komise

- zvýší sledování nezaměstnanosti mladých v členských státech a podpoří výměnu osvědčených postupů
- zlepši podporu geografické mobility pomocí nástroje EURES a na podzim 2007 zahájí pilotní iniciativu „Vaše první práce v zahraničí“, kdy si mladí pracovníci poprvé vyzkoušejí práci v cizím prostředí
- v roce 2008 navrhne iniciativu Evropské charty kvality stáží
- vyzývá členské státy, aby v rámci národních programů reforem a při mnohostranném dohledu věnovaly mládeži větší pozornost
- vyzývá členské státy k zavedení strategií flexikurity, včetně zvláštního zaměření na cíle zaměstnanosti mládeže, zejména ve světle přístupu naznačeného v červnovém sdělení o flexikuritě, a další činnosti ohledně flexikurity v rámci Evropské rady
- vyzývá členské státy k podpoře stáží s těsnou návazností na odbornou přípravu nebo studijní program a za tímto účelem k vymezení odpovídajícího rámce
- vyzývá členské státy k podpoře podnikatelského vzdělávání, aby zásadní schopnosti, a ke zlepšení podmínek pro mladé podnikatele např. podporou Programu pro podnikavost a inovaci mezi podniky a finančními institucemi, aby mladí podnikatelé získali snazší přístup k počátečnímu financování malých a středních podniků
- doporučuje členským státům využívat vnitrostátní politiky a prostředky EU, zejména Evropský sociální fond, Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova nebo jakékoliv další prostředky a programy EU, na podporu přechodu mladých lidí z institucí poskytujících vzdělání do zaměstnání a v tomto ohledu na zmenšování regionálních rozdílů

4. VYUŽITÍ PLNÉHO POTENCIÁLU VŠECH

Účast mladých lidí na vzdělání, v zaměstnání a ve společnosti je ovlivněna chudobou, společenskou marginalizací, diskriminací a špatným zdravotním stavem. Evropa má jak z hospodářských tak, sociálních důvodů opravdový zájem na tom, aby žádné dítě nebo mladý člověk nebyli vyloučeni.

4.1 Sociální začleňování

Dětská chudoba, která postihuje 19 % všech dětí a mládeže do věku 18 let, je závažným tématem²¹. Zabezpečení dítěte má prokazatelně důležitý účinek na následné vzdělávání a zaměstnání. Země s vysokým rizikem chudoby dětí a mladých mají obvykle vysokou míru nezaměstnanosti. Přerušování přenosu chudoby z generace na generaci je zásadní výzvou a celkové politiky by se měly souhrnně zabývat potřebami jak dětí, tak jejich rodičů. Větší důraz by se měl soustředit na předškolní vzdělávání a na žáky ze znevýhodněných oblastí.

²¹ SEK (2007) 329.

V mnoha zemích nebylo dosud dosaženo úspěchu v sociálním začleňování mladých lidí z přistěhovaleckých skupin nebo znevýhodněných menšin (zejména Romů). Tito mladí lidé často v kombinaci se slabým sociálně-ekonomickým postavením svých rodičů představují velkou část znevýhodněných mladých, ve větší míře předčasně ukončují školní docházku a neumějí dostatečně dobře číst. Riziko ekonomické neaktivity je u mladých lidí z národnostních menšin v některých zemích o třetinu vyšší než u většinové populace mladých.

Dosažení sociálního začlenění a rovných příležitostí je také zásadním problémem pro mladé lidi s postižením. Odstranění překážek, které brání jejich účasti na vzdělávání a odborné přípravě stejně jako angažovanosti v občanském, politickém a veřejném životě, je nesmírně důležité. Aktivní politiky trhu práce a opatření podporující účast na odborné přípravě pomáhají všem mladým se sníženými schopnostmi plnohodnotně se účastnit života ve společnosti.

4.2 Nerovnosti mezi ženami a muži

Míra nezaměstnanosti je vyšší u mladých žen než mužů. Ženy jsou také častěji přijímány na nekvalitní pracovní místa, zkrácený úvazek nebo dobu určitou. Přestože úroveň vzdělání žen se během posledních desetiletí výrazně zvýšila, jejich potenciál se na fungování pracovního trhu stále odráží pouze částečně. Jednou z přetrvávajících nerovností jsou rozdíly v odměňování žen a mužů, které se s věkem zvyšují. Stereotypy ohledně žen a mužů hrají v této situaci podstatnou roli, jelikož ženy i muži se při volbě vzdělání a odborné přípravy řídí tradičními zvyklostmi, které často nasměrují ženy do méně ceněných a finančně ohodnocených povolání. I přes nedostatek pracovních sil působí ženy méně často v technických oborech. Mladí muži jsou nadměrně zastoupeni mezi žáky s předčasně ukončenou školní docházkou.

4.3 Lepší zdravotní stav

Dobrý zdravotní stav je podmínkou pro vybudování lidského kapitálu a pro plnohodnotnou účast. Velké části zdravotních obtíží později v životě lze předejít již v raném věku. Poměrně vysoký a stále se zvyšující počet mladých lidí trpí zdravotními problémy: např. každé páté dítě trpí nadváhou nebo obezitou a asi 10 % úmrtí u mladých žen a 25 % u mladých mužů souvisí s alkoholem. Na zdraví mladých lidí má zásadní vliv rodina, škola a sociální zázemí. Nižší sociálně-ekonomické postavení a úroveň vzdělání souvisejí se zvýšeným výskytem problémů duševního i tělesného zdraví, zneužíváním drog a těhotenstvím nezletilých.

Mladí lidé jsou hlavní cílovou skupinou politiky EU pro zdraví a prevenci (v oblasti alkoholu, konzumace drog, tabáku, zdraví spotřebitelů, výživy a obezity a HIV/AIDS a brzy také duševního zdraví). Při řešení sociálního rozměru zdraví je potřeba větší spolupráce mezi jednotlivými sektory a vytváření akcí na míru pro podporu zdraví mladých lidí. Pro zlepšení zdravotního stavu mladých lidí upozorňuje Komise také na důležitost podpory kvalitnější výživy a tělesné aktivity mladých lidí²².

Komise

- vyzývá členské státy k posílení boje s dětskou chudobou zejména prostřednictvím podpory rovných příležitostí pro děti a mladé lidi v oblasti vzdělávání, včetně předškolního, a začlenění rodičů na trh práce

²² KOM (2007) 391 a KOM (2007) 279.

- vyzývá členské státy, aby zajistily podporu pro organizace mládeže a pracovníky při řešení otázek v oblasti zdraví
- v roce 2007 připraví novou strategii v oblasti zdraví, která bude podporovat akce cílené na mladé lidi
- silně podporuje odstranění stereotypů nerovnosti mezi ženami a muži ve vzdělávání, kultuře a na trhu práce prostřednictvím zohlednění rovnosti žen a mužů a pomocí specifických kroků EU v rámci vzdělávacích a kulturních programů

5. AKTIVNÍ MLADÍ OBČANÉ

Od vydání bílé knihy o mládeži pracuje Komise spolu s členskými státy na politikách, které by rozvíjely dovednosti mladých lidí, pokud jde o účast na životě společnosti, a podporovaly jejich aktivní zapojení²³. Mají-li být politiky pro mládež úspěšné, je nezbytné, aby se připravovaly za neustálého dialogu s mladými lidmi.

5.1 Účast mládeže

Účast mládeže v demokratických institucích a její neustálý dialog s tvůrci politik jsou zásadní prvky řádného fungování našich demokracií a udržitelnosti politik, které mají na životy mladých lidí dopad.

Komise nedávno vyzvala²⁴ členské státy, aby pokračovaly v úsilí posílit zapojení mládeže a aby formulovaly soudržné informační strategie pro mladé lidi. Komise také s mladými lidmi zahájila skutečný dialog strukturovaný od místní až po evropskou úroveň, který by měl být plně realizován. Pozitivními kroky k jeho uskutečnění jsou Evropský summit mládeže, který se pod heslem „Vaše Evropa“ konal v březnu 2007 v Římě, Evropský týden mládeže a pravidelné akce pro mládež organizované předsednictvím.

Mladým lidem může také pomoci vyjádřit tvořivou energii a přispět k rozvoji aktivního občanství zapojení do kulturních aktivit. Kulturní činnost může navíc díky upevnění vztahů mezi jednotlivci podpořit začlenění, usnadnit mezigenerační a mezikulturní dialog a pomoci přesáhnout národní identitu. Toto je těžištěm Evropského roku mezikulturního dialogu (2008), který se bude výrazně zaměřovat i na mladé lidi. Jsou to též zásadní body sdělení Komise o kultuře²⁵.

5.2 Dobrovolná činnost

Dobrovolná činnost poskytuje cennou neformální studijní zkušenost, která mladým lidem umožňuje získat potřebné dovednosti a usnadnit přechod z institucí poskytujících vzdělání do zaměstnání. Při dobrovolné práci si mladí lidé mimo jiné rozvíjejí hodnoty vzájemného porozumění, dialogu a solidarity. Nicméně je třeba zdůraznit, že dobrovolná činnost nenahrazuje placené zaměstnání.

²³ Usnesení Rady C168/2 (2002).

²⁴ KOM (2006) 417.

²⁵ KOM (2007) 242.

Mladí Evropané nahlíží na programy podporující dobrovolnou činnost pozitivně. 74 % z nich je přesvědčeno, že tyto programy představují dobrý způsob zapojení do společnosti. Program EU Mládež v akci²⁶ poskytuje rámec pro Evropskou dobrovolnou službu.

Zprávy členských států o zavádění společných cílů, přijatých pro dobrovolnou činnost v rámci otevřené metody koordinace²⁷, ukazují, že výměna osvědčených postupů, vzájemné učení (tzv. peer learning) a nástroje hodnocení by vývoji dobrovolné činnosti dodaly přidanou hodnotu²⁸.

Je třeba odstranit překážky, jako jsou problémy se získáváním víz nebo chybějící pojištění, a zlepšit propojení s nárokem na dávky sociálního zabezpečení, včetně dávek v nezaměstnanosti. Je nutná spolupráce mezi odděleními různých orgánů a příslušných právních rámců²⁹. Uznání dovedností, které si mladí lidé při dobrovolné činnosti osvojili, přispívá k usnadnění jejich přechodu z institucí poskytujících vzdělání do zaměstnání. Existují již osvědčené postupy, ale je třeba zavést soudržnější přístup, který bude stavět na probíhající diskusi zahájené na úrovni EU³⁰.

5.3 Mladí lidé a EU: posílené partnerství

Instituce a politiky hrají zásadní roli při rozšiřování příležitostí, díky kterým se mladá generace může zapojit do společnosti, nicméně sami mladí lidé si musí také rozvinout smysl pro zodpovědnost za své vzdělání, zdravotní stav, zařazení do pracovního života a aktivní účast ve společnosti.

Nezanedbatelný vliv mají v tomto ohledu organizace mládeže. Evropské fórum mládeže hraje důležitou roli při zapojování těchto organizací, zvláště celostátních a místních rad mládeže, ale i mladých lidí s omezenými možnostmi, do strukturovaného dialogu s tvůrci politik.

Vývoj v Evropské unii si žádá důrazné odhodlání. V nedávném průzkumu Eurobarometer vyjádřili mladí lidé Evropské unii podporu, na které je zapotřebí stavět³¹.

Komise navrhuje posílit existující partnerství mezi institucemi EU a představiteli mládeže prostřednictvím deklarace, která by zdůrazňovala důležitost strukturovaného dialogu s mladými lidmi na všech úrovních a ve všech oblastech, kterými se zabývá toto sdělení. Agenda by měla být stanovena spolu s mladými lidmi. Takový dialog by měl spojit příslušné zúčastněné strany a organizace mládeže. Měl by též zapojit mladé lidi s omezenými možnostmi a i ty, kteří nejsou členy žádné organizace.

V rámci tohoto partnerství je možno se zaměřit také na ostatní oblasti zájmu mladých lidí jako udržitelný rozvoj, budoucnost EU nebo pomoc rozvojovým zemím.

²⁶ Od roku 1996 do 2006 využilo tohoto programu 30 000 mladých Evropanů.

²⁷ Usnesení Rady 13996/04 (2004).

²⁸ Viz podrobný rozbor v dokumentu SEK (2007) 1084, který doprovází toto sdělení.

²⁹ Více konkrétních informací o překážkách naleznete v oddíle 3 pracovního dokumentu o dobrovolné činnosti mladých lidí.

³⁰ Rozhodnutí č. 2241/2004/ES.

³¹ Průzkum Eurobarometer Mládež 2007.

EU by měla spolu s mladými lidmi každé tři roky připravit zprávu o mládeži, která bude vycházet z dostupných údajů a bude informovat o vývoji v oblastech zmíněných v tomto sdělení. Ministři takovou zprávu uvítali³².

Komise

v oblasti účasti

- vyzývá členské státy, aby v rámci otevřené metody koordinace v otázkách mládeže zavedly posílené společné cíle účasti a informovanosti mladých lidí a aby zahájily strukturovaný dialog
- vyzývá členské státy, aby v rámci aktivit plánovaných na Evropský rok mezikulturního dialogu svěřily mladým lidem úkoly
- bude ve spolupráci s členskými státy a s patřičným přihlédnutím k jejich kompetencím zkoumat postupy jednotlivých zemí v oblasti dostupnosti kultury pro mladé lidi s cílem tuto dostupnost zlepšit
- ve spolupráci s členskými státy využije příslušné programy EU³³ ke koordinované podpoře účasti mladých lidí

v oblasti dobrovolné činnosti

- vyzývá členské státy k vývoji programů a strategií, posouzení možností zlepšení právních rámců, odstranění překážek a podpoře dobrovolné činnosti mladých lidí s omezenými možnostmi
- vyzývá členské státy, aby podporovaly a uznávaly dobrovolnou činnost na základě Europassu
- vyzývá členské státy, aby posílily otevřenou metodu koordinace u dobrovolné činnosti, aby zavedly vzájemné učení (tzv. peer learning) a rozvinuly nástroje sledování vývoje na celoevropské úrovni
- zahájí konzultace a hodnocení dopadu nové iniciativy na úrovni EU na podporu a uznání dobrovolné činnosti mladých lidí

v oblasti posíleného partnerství

- vyzývá evropské orgány a mladé lidi, aby posílili vzájemné partnerství ve společné deklaraci, která bude vytvořena později v tomto roce
- vyzývá Evropské fórum mládeže, aby v rámci strukturovaného dialogu zformulovalo problémy mladých lidí s omezenými možnostmi a těch, kteří nejsou členy žádné organizace
- každé tři roky vypracuje zprávu EU o mládeži

³² Závěry Rady 8771 (25.5.2007).

³³ Například programy Mládež v akci, Celoživotní učení, Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace a jeho více specifický Program pro podnikavost a inovaci a dále navrhovaný Akční program Společenství v oblasti veřejného zdraví 2007–2013.

6. ZÁVĚRY

Toto sdělení představuje zásadní posun v procesu tvorby politik v otázkách mládeže, který započal v roce 2001 bílou knihou o mládeži. V kontextu stárnoucí společnosti přináší silné poselství za lepší, včasnější a větší investice na podporu vzdělávání, zaměstnání, sociálního začlenění, zdraví a aktivního občanství mladých lidí s ohledem na všechna životní období. Investice by ovšem neměly být pouze finančního rázu. Od příslušných zúčastněných stran jako například tvůrců politik, institucí na trhu práce a vzdělávacích zařízení, podniků, pracovníků s mládeží, výzkumných pracovníků, rodin a organizací pracujících pro mladé lidi a s mladými lidmi, vyžadují osobní nasazení.

Toto sdělení zdůrazňuje potřebu zásadně snížit nezaměstnanost mládeže a zlepšit kvalitu pracovních míst. Všichni mladí lidé i Evropa jako celek potřebují získat dovednosti a mít příležitosti produktivně pracovat pro hospodářský a společenský blahobyt. Aby se mladí lidé mohli plnohodnotně účastnit, potřebují především přístup k dobrému zaměstnání, pro nějž je zapotřebí příslušného a kvalitního vzdělání. Při formování inovativních a znalostních ekonomik, které ob stojí v mezinárodní konkurenci, je základním prvkem rovněž plnohodnotná účast mladých manažerů, podnikatelů a pracovníků.

Zavede-li se průřezová strategie pro mládež, může být snaha o plnohodnotnou účast mladých lidí ve společnosti úspěšnější. Taková strategie vyžaduje užší vzájemnou spolupráci mezi oblastmi politik, které mají na mládež dopad, a v rámci těchto politik větší důraz na mládež. Členské státy jsou za tímto účelem vyzývány, aby provedly řadu opatření, která by těsněji propojila stávající postupy, jako například Lisabonskou strategii, strategie v oblasti zdraví a různé otevřené metody koordinace³⁴, aby bylo možno pro mladé lidi vytvořit další a lepší příležitosti a soustředit se na činnosti, které budou prospěšnější pro jejich pracovní zapojení, sociální začlenění a aktivní občanství.

Komise navrhuje řadu nových iniciativ, které spojují vzdělání a zaměstnání a rozvíjejí aktivní občanství mladých lidí. Mezi ně patří například iniciativa Evropské charty kvality stáží, pilotní iniciativa „Vaše první práce v zahraničí“, nová nadcházející strategie v oblasti zdraví, posouzení dopadu dobrovolné činnosti pro mladé lidi a studie zabývající se dostupností kultury pro mladé lidi. Kromě toho navrhuje Komise podpořit průřezovou koordinaci prostřednictvím zprávy EU o mládeži, která bude vypracována každé tři roky.

Plnohodnotná účast mladých lidí ve společnosti může být úspěšná jen tehdy, jsou-li sami mladí lidé odhodláni se na tomto cíli aktivně podílet v roli partnerů, a proto Komise navrhuje posílit vliv mladých lidí a upevnit existující partnerství mezi evropskými orgány a mladou generací.

Technická příloha: referenční dokumenty

³⁴ V oblasti vzdělávání, začleňování a mládeže.

Technická příloha: Seznam referenčních dokumentů (v chronologickém pořadí)

- (1) KOM (2001) 681: Bílá kniha o novém podnětu pro evropskou mládež (21. 11. 2001)
- (2) Vzdělávání a odborná příprava v Evropě 2010 C 142/1: Podrobný pracovní program průběžné kontroly cílů vzdělávacích systémů a systémů odborné přípravy v Evropě (14. 6. 2002)
- (3) Usnesení Rady C168/2 (2002): Usnesení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě o rámci evropské spolupráce v oblasti mládeže (27. 6. 2002)
- (4) Pokyny usnesení Rady: Usnesení Rady o posílení politik, systémů a postupů v oblasti celoživotního odborného vedení v Evropě (květen 2004)
http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/resolution2004_en.pdf
- (5) Zaměstnanost v Evropě v roce 2004: Zaměstnanost v Evropě v roce 2004
- (6) Usnesení Rady 13996/04 (2004): Usnesení Rady o společných cílech v oblasti dobrovolné činnosti, 13996/04 (15. 11. 2004)
- (7) Rozhodnutí č. 2241/2004/ES: Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady ze dne 15. prosince 2004 o jednotném rámci Společenství pro průhlednost v oblasti kvalifikací a schopností (Europass)
- (8) Evropský pakt pro mládež: Příloha 1 závěrů předsednictví Evropské rady, 22. a 23. března 2005
- (9) KOM (2005) 206: Sdělení Komise o evropských politikách týkajících se mládeže – Řešení problémů mladých lidí v Evropě – provádění Evropského paktu pro mládež a podpora aktivního občanství (30. 5. 2005)
- (10) KOM (2006) 33: Sdělení Komise o plnění lisabonského programu Společenství: Podpora podnikatelského smýšlení prostřednictvím vzdělávání a školství (13. 2. 2006)
- (11) KOM (2006) 208: Sdělení Komise „Plnění programu modernizace pro univerzity: vzdělání, výzkum a inovace“ (10. 5. 2006)
- (12) KOM (2006) 417: Sdělení Komise o pokračování bílé knihy o novém podnětu pro evropskou mládež: provádění společných cílů v oblasti účasti a informovanosti mládeže v zájmu podpory jejího aktivního občanství (20. 7. 2006)
- (13) KOM (2006) 481: Sdělení Komise o účinnosti a spravedlnosti v evropských systémech vzdělávání a odborné přípravy (8. 9. 2006)
- (14) KOM (2006) 571: Sdělení Komise „Demografická budoucnost Evropy – učiňme z problému výhodu“ (12. 10. 2006)
- (15) Zaměstnanost v Evropě v roce 2006: Zaměstnanost v Evropě v roce 2006
- (16) Zpráva Evropské agentury pro sledování zaměstnanosti: podzim 2005, Youth employment (Zaměstnanost mládeže), Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2006. ISSN, 1725-5376

- (17) Doporučení (2006/962/ES): Doporučení Evropského parlamentu a Rady o zásadních schopnostech pro celoživotní učení (18. 12. 2006)
- (18) KOM (2006) 857: Sdělení Komise „Zaměstnanost ve venkovských oblastech: překonání rozdílů v pracovních příležitostech“ (21. 12. 2006)
- (19) SEK (2006) 1772: Pracovní dokument útvarů Komise: Report on employment in rural areas (21.12.2006) (Zpráva o zaměstnanosti ve venkovských oblastech)
- (20) SEK (2007) 329: Pracovní dokument útvarů Komise: Joint Report on Social Protection and Social Inclusion (Společná zpráva o sociální ochraně a sociálním začlenění). Podpůrný dokument (6. 3. 2007)
- (21) Výbor poradců pro evropskou politiku – duben 2007: Bureau of European Policy Advisers "Investing in youth: an empowerment strategy"
http://ec.europa.eu/dgs/policy_advisers/publications/index_en.htm
- (22) KOM (2007) 244: Sdělení Komise „Podporovat solidaritu mezi generacemi“ (10. 5. 2007)
- (23) Závěry Evropské rady 8771 (2007): o budoucích perspektivách evropské spolupráce v oblasti politiky mládeže (25. 5. 2007)
- (24) KOM (2007) 279: Bílá kniha - strategie pro Evropu týkající se zdravotních problémů souvisejících s výživou, nadváhou a obezitou (30. 5. 2007)
- (25) KOM (2007) 359: Sdělení Komise „K obecným zásadám flexikurity: větší počet a vyšší kvalita pracovních míst prostřednictvím flexibility a jistoty“ (27. 6. 2007)
- (26) Eurobarometer Mládež 2007: "Looking behind the figures – the main results of the Eurobarometer 2007 survey on youth" (Pohled za čísla – hlavní výsledky průzkumu Eurobarometer o mládeži) z února 2007 viz http://ec.europa.eu/youth/index_en.html
- (27) Bleskový průzkum Eurobarometer 192, Entrepreneurship Survey of the EU (25 Member States), United States, Iceland and Norway (Průzkum podnikání v EU (25 členských států), Spojené státy, Island a Norsko): Analytical Report, April 2007 (Analytická zpráva, duben 2007)
- (28) Zpráva o pokroku 2007: Pokrok dosažený při plnění lisabonských cílů ve vzdělávání a odborné přípravě: Zpráva za rok 2007 GŘ pro vzdělávání a kulturu založená na ukazatelích a měřítkách (připravuje se)
- (29) KOM (2007) 242: Sdělení Komise o evropském programu pro kulturu v globalizovaném světě (10. 5. 2007)
- (30) KOM (2007) 391: Bílá kniha o sportu: EU a sport: dostát očekáváním a připojený akční plán (11. 7. 2007)
- (31) Agenda z Osla týkající se podnikatelského vzdělávání v Evropě
http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/training_education/doc/oslo_agenda_final.pdf

- (32) Career Guidance Handbook: Career Guidance – A handbook for policy-makers. Pracovní dokument útvárů Komise a společná publikace s OECD. <http://www.oecd.org/dataoecd/53/53/34060761.pdf>
- (33) LFS: „Průzkum pracovní síly – návod pro uživatele“ Eurostat 2007
- (34) Evropské sdružení pro rodinu: ohlášené na zasedání Rady na jaře 2007. Podrobnosti naleznete na http://ec.europa.eu/employment_social/families/european-alliance-for-families_en.html
- (35) Evropský portál pro mládež: celkový zdroj informací pro mladé lidi. <http://europa.eu/youth>
- (36) Program Mládež v akci 2007–2013: nový program EU v oblasti mládeže. <http://europa.eu/youth>